

Андрій Галай,
доктор юридичних наук,
професор кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Тернопільського національного
економічного університету

Видання, що здатне підсилити концептуальні основи пенітенціарної реформи в Україні*

Процеси переосмислення основ публічного управління, реформування значної кількості секторів державно-владної діяльності відкривають можливості для оновлення відносин влада-громадянин. Останній рік був вагомим для удосконалення організаційних засад діяльності системи виконання кримінальних покарань.

Міністерство юстиції України виступило із нищівною критикою системи виконання покарань, відзначивши, що пенітенціарна система є зразком пострадянської системи місць позбавлення волі. За часи незалежності України та самостійного функціонування ця система не зазнала принципових змін у ідеології організації в'язничної справи, багато втратила у матеріально-побутовому

та фінансовому забезпеченні¹. Рецензент загалом поділяє таку оцінку, адже з 2014 року, як самостійний орган виконавчої влади, Державна пенітенціарна служба України не продемонструвало жодної зрозумілої ініціативи щодо реформування. Наприклад, при рекордно низьких показниках наповнення установ виконання покарань ініціатив системної оптимізації штатів та матеріального й ідеологічного переобладнання установ не продемонстровано.

У таких умовах системна реформа пенітенціарної служби виглядає доречною та об'єктивно затребуваною.

З озвучених пріоритетів реформи (спрямування на ресоціалізацію засуджених та запровадження служби пробачії, оптимізація управлінської

* Богатирьов І. Г., Пузырьов М. С., Шкута О. О. Доктрина пенітенціарного права України : моногр. / І. Г. Богатирьов, М. С. Пузырьов, О. О. Шкута. – Київ : ВД «Дакор», 2017. – 236 с.

¹ Реформа пенітенціарної системи України: Міністерство юстиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/minjust/p-58095593>

ланки, демілітаризація та оновлення кадрів і мотивації їх діяльності, новий підхід до виробництва і закупівель в пенітенціарній системі) кожен загалом правильний.

Проте, як висловлювалися експерти, науковці та правозахисники, М. Романов, В. Човган, Д. Ягунов, І. Яковець та інші, ця позиція реформаторів є недосконалим планом навіть при правильних засадничих ідеях, потрібно не лише декларувати зміни, а детально їх прораховувати та формувати, зокрема не обмежуватись бездоказовою презентацією, а розробляти і суспільно обговорювати концептуальний документ.

Врешті-решт, здійснюючи пенітенціарну реформу та будуючи пенітенціарну систему, досить доречним кроком був би критичний погляд і на галузь права, що її урегулює.

Як справедливо відзначає з цього приводу В. Ф. Пузирний, прагнення за будь-яку ціну створити в державі пенітенціарну систему (службу) призвело до утворення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику в сфері виконання кримінальних покарань та пробації, – Державної пенітенціарної служби України, яка, відповідно до закону, є складовою Державної кримінально-виконавчої служби України. Це не вирішило методологічної інституційної проблеми – утворення повноцінної пенітенціарної системи держави² [1].

У правовому урегулюванні ми маємо аналогічний нонсенс – пенітенціарну реформу обслуговує "Кримінально-виконавче право", яке по суті є правонаступником радянського виправно-трудоного і аналогом російського "уголовно-исполнительного" (рус.).

З наведених міркувань наукове експертне обговорення можливості

удосконалення доктринальних засад галузевого правового урегулювання процесу виконання покарань сьогодні на часі і заслуговує на підтримку.

Саме таку мету переслідує колективна монографія "Доктрина пенітенціарного права України" за авторством І. Г. Богатирьова, М. С. Пузирьова, О. О. Шкути, рекомендована до друку Буковинським державним фінансово-економічним університетом.

Наукова праця містить теоретичне узагальнення щодо розроблення доктрини пенітенціарного права України. Змістово позиція авторів будувалася на основі узагальнення історико-правових засад пенітенціарної політики України як першооснови формування пенітенціарного права, аналізу теорії і практики виконання покарань в Україні та зарубіжних країнах як методологічної основи розроблення доктрини вітчизняного пенітенціарного права, виокремлення теоретико-прикладних передумов формування доктрини пенітенціарного права України та окреслення перспектив розроблення пенітенціарного закону. Така система наукового осмислення предмету дослідження здатна утворити достатні підґрунтя для важливої мети, формування доктрини пенітенціарного права України як галузі, що поєднає публічно-управлінські регулятивні засади адміністративного права та методологічну спрямованість на досягнення мети покарання у кримінальному праві.

Один із перших кроків до обґрунтування такого складного завдання не може бути бездоганим, саме на широку наукову дискусію і розраховують автори колективної монографії. Цю дискусію розпочато, адже позитивні рецензії на наукову працю колективу авторів надано авторитет-

² Пузирний В. Ф. Концептуальні засади адміністративної діяльності органів та установ Державної пенітенціарної служби України: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня д.ю.н. за спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Київ: Національна академія прокуратури України, 2015. – 39 с.

ними вченими за профілем її змісту докторами юридичних наук, професорами В. А. Мисливим, С. Г. Стеценком, В. М. Трубниковим.

Як підсумок зазначимо, що наголошення на такій важливій проблемі

як побудова на методологічно вірних засадах самостійної галузі права України оновленої пенітенціарної діяльності є вагомим кроком, якого досягнуто у колективній монографії.